

Dokumenttyp:

Rutin

Fastställt/upprättad av

2021-01-04/MLA

Senast reviderad:

Datum

Detta dokument gäller för:

Barn och utbildning

Dokumentansvarig:

Verksamhetschef för EMI

Giltighetstid:

Tills vidare

Rutin för egenvård i förskolan/skolan/fritidshem

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd (SOSFS 2009:6) som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt kan utföras av barnet/eleven själv eller av exempelvis en förälder, personlig assistent eller personal i förskolan/skolan/fritidshem. Det är barnets/elevens behandlande läkare eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som ska avgöra om åtgärden är att anse som egenvård. För att hälso- och sjukvården ska kunna göra en korrekt bedömning ska samråd ske med förskola/skola/fritidshem. Samrådet ska ske med hänsyn till reglerna om sekretess och tystnadsplikt. Rektorn ansvarar för att de skriftliga rutinerna är väl förankrade hos den personal som ska utföra åtgärderna. Skolans tillsynsansvar och vilka åtgärder som krävs förändras med elevens ålder, mognad och övriga omständigheter. Målet är för det mesta att barnet/eleven med stigande ålder och mognad ska kunna utföra åtgärden själv.

Den egenvård som barnet/eleven utför själv eller med hjälp av någon som inte är hälso- och sjukvårdspersonal är inte att betrakta som hälso- och sjukvård och omfattas därmed inte av hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

Exempel på åtgärder som kan bedömas som egenvård:

- Att ge insulin och kontrollera blodsocker.
- Att ge akutläkemedel vid svår allergisk reaktion eller vid krampsjukdom som epilepsi.
- Att ge ordinerad daglig medicinering eller vid behovs medicinering.
- Att ge sondmat.
- Att utföra tömning av urinblåsan. Även kallat ren intermitterent katetrisering (RIK).

Det tillsynsansvar som vårdnadshavare har för sina barn enligt 6 kap. föräldrabalken (1949:381) övergår till rektorn för verksamheten under den tid som barnet/eleven befinner sig i förskolan/skolan/fritidshem.

Förskolan/skolan/fritidshemmets ansvar

Förskolan/skolan/fritidshem har ett ansvar för att barnen/eleverna får hjälp med sin egenvård under skoltid

- Personal som åtar sig uppgiften gör det på vårdnadshavarens uppdrag och ansvar. Uppdraget är frivilligt och utförs i tjänsten.

- Rektor har ansvaret för att personalen som ska utföra uppgiften är väl insatt och förtrogen med rutinerna för det som ska utföras.
- Personal har rätt att neka till att åta sig ansvaret för egenvården. Det är då rektorns ansvar att tillsammans med vårdnadshavare och sjukvården försöka lösa situationen.
- I de sällsynta fall då ett barn/elev är i behov av sjukvård i skolan (uppgift som inte kan ses som egenvård) måste uppgiften lösas individuellt i samarbete med hälso- och sjukvården och förskolan/skolan/fritidshemmet.

Vårdnadshavares ansvar

Barnets/elevens vårdnadshavare ansvarar för:

- att delge förskolan/skolan/fritidshemmet uppgiften om behov av hjälp med egenvård under vistelsen samt att ge instruktion till berörd personal. Ibland kan det behövas bokas ett möte kring de egenvårdsuppgifter som barnet/eleven behöver hjälp med
- att fylla i en skriftlig blankett gällande samtycke till läkemedelshantering av icke medicinsk personal. Vid diabetes används en nationell blankett som finns på Skolverkets hemsida
- att det i instruktionen tydligt framgår när och hur egenvården ska ske
- att de läkemedel eller annat material som behövs finns tillgängliga på barnets/elevens förskola/skola/fritidshem
- att läkemedlens namn och styrka framgår tydligt
- att läkemedlen är märkta med barnets namn och personnummer

Elevhälsans medicinska insats (EMI:s) ansvar

Skolsköterskan bör känna till elevens grundsjukdom och behandling samt vara informerad om uppdraget, men har inget ansvar för egenvården. Skolsköterskan arbetar inte gentemot förskola och Barnhälsovården (BHV) har inte alltid samma möjligheter att bistå förskolan på samma sätt. Skolsköterskan kan vid behov bistå vårdnadshavaren med att hjälpa till att förklara och instruera uppgiften till berörd personal och svara på eventuella frågor.

Förvaring av barn/elevs mediciner i förskola/skola/fritidshem

Barnets/elevens vårdnadshavare ansvarar för att medicinerna finns tillgängliga, att utgångsdatum inte har passerats, att medicinerna är märkta med namn och personnummer och att skriftlig ordination finns där medicinerna förvaras. I princip ska medicinerna alltid förvaras inlåsta för att minska risken för intoxikationstillbud. Det är viktigt att vårdnadshavare och personal kommer överens om en säker förvaring och att all berörd personal är informerad. Äldre barn/elever kan ibland själv ta ansvar över sin medicinering, men även då bör förvaring ses över.

Egenvårdsblankett

För hög medicinsk säkerhet och trygghet rekommenderar EMI att instruktionen vid egenvård i skolan är skriftlig. Nationell blankett för diabetes ska användas till diabetiker. I vissa fall kan läkare ha använt Västra götlandsregionens egenvårdsblankett och annars finns det en lokal blankett avseende läkemedelshantering "Samtycke till läkemedelshantering av icke medicinsk personal" som finns att tillgå på intranätet Eira.

Rutin kring egenvårdsblanketter:

- Varje nytt läsår ska en ny medicinsk egenvårdsplan fyllas i av vårdnadshavare. Barnets lärare kontaktar vårdnadshavaren och skickar hem en egenvårdsblankett. Lämpligt att även stämma av efter annan längre frånvaro.
- Vid byte av skola ifylls ny blankett.
- Mindre ändringar och tillägg av ordinationer kan införas på samma blankett, men ska dateras och signeras av ansvarig vårdnadshavare och personal.
- Personal, vårdnadshavare och rektor samråder om var blanketten respektive eventuella läkemedel/hjälpmiddel ska förvaras. Egenvårdsplaner ska förvaras på ett sådant sätt att all personal som behöver har tillgång till dem. Men bör i största mån förvaras inlåst tillsammans med eventuella läkemedel.

Akutmedicinering

Barn/elever som riskerar allvarliga reaktioner på grund av födoämnesallergi eller bi-/getingstick har ofta akutmedicinering att ta vid behov. I dessa fall ska en ordinationsblankett finnas från behandlande läkare. Om ordinationsblankett inte finns med, uppmana vårdnadshavare att ta kontakt med behandlande mottagning för att få en sådan. Information, förvaring med mera gäller i övrigt enligt egenvård ovan. Barn/elev som fått akutmedicinering på grund av exempelvis svår allergisk reaktion eller längre krampanfall ska till läkare snarast.

Vid behovsmedicinering

Personal i förskola/skola/fritidshem ska aldrig ge smärtstillande/febernedsättande till ett barn/elev vid tillfällig sjukdom eller skada. I dylika fall kontaktas vårdnadshavare.

Om barnet/eleven ges ordinerad vid behovsmedicinering enligt egenvårdsblankett bör vårdnadshavare informeras om att så skett.

Skolsköterskan eller skolläkaren kan aldrig delegera medicinering till skolans övriga personal! En sådan åtgärd är att betrakta som en hälso- och sjukvårdsåtgärd som måste journalföras. Den personal som ger läkemedlet lyder då under Hälso- och sjukvårdslagstiftningen. Det innebär att receptfri medicin, till exempel Alvedon inte kan lämnas ut av skolsköterskan till annan personal för att ges till barn/elever.